

N:o 40.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till lag om ändrad lydelse af 227 § sjölagen; gifven Stockholms slott den 2 februari 1894.

Under åberopande af bifogade i statsrådet och Högsta Domstolen förda protokoll vill Kongl. Maj:t härmed, jemlikt § 87 regeringsformen, föreslå Riksdagen att antaga följande förslag till

» L a g

om ändrad lydelse af 227 § sjölagen.

Häri genom förordnas, att 227 § sjölagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har befälhafvare, redare eller lastegare, medan nöden ännu varade, med bergarne öfverenskommit om viss bergarelön, ege ändock den, som skall utgifva bergarelönen, att, der det betingade beloppet betydligt öfverstiger hvad skäligt är, vid domstol deri erhålla jemkning; instämme dock, der bergarelönen jemväl guldits, medan nöden ännu varade, klander inom sex månader, efter det betalning erlades, eller hafve förlorat sin talan. Innefattade öfverenskommelsen, att bergarelönens belopp skulle bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt, vare det aftal ej bindande för den, som skall utgifva bergarelönen, der han inom fjorton dagar efter det öfverenskommelsen slöts hos bergarne uppsäger aftalet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1894, men eger ej tillämpning i fråga om öfverenskommelse, som före nämnda dag träffats derom, att bergarelönens belopp skall bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt.»

Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

Aug. Östergren.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott lör-
dagen den 30 december 1893,*

i närvaro af:

hans excellens herr statsministern *Boström*,
hans excellens herr ministern för utrikes ärendena greve *Lewenhaupt*,
statsråden: friherre *von Essen*,
friherre *Åkerhielm*,
Östergren,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson.

Departementschefen, statsrådet *Östergren*, anmälde i underdånighet:

Riksdagens underdåniga skrivelse den 29 april innevarande år i anledning af väckta motioner om ändring af 227 § sjölagen äfvensom kommerskollegii till följd af nådig remiss den 6 sistlidne oktober, efter det handels- och sjöfartsnämnderna i riket lemnats tillfälle att i ärendet sig yttra, öfver Riksdagens berörda skrivelse afgifna underdåniga utlåtande.

Efter att hafva redogjort för Riksdagens skrivelse och nämnda utlåtande äfvensom de från handels- och sjöfartsnämnderna inkomna yttrandena, anförde departementschefen:

»Den i sista punkten af 227 § sjölagen förekommande bestämmelsen derom, att ett, medan nöden ännu varade, af befälhafvare, redare eller lastegare med bergare träffadt aftal, att bergarelönens belopp skulle bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt, ej vore gällande, förekom ej i det förslag till sjölag, som Eders Kongl. Maj:t genom nådig proposition förelade

1891 års Riksdag. I nämnda förslag hade samma punkt följande lydelse: »Innefattade öfverenskommelsen, att bergarelönens belopp skulle bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt, vare det aftal ej bindande för den, som skall utgifva bergarelönen, der han inom fjorton dagar efter det öfverenskommelsen slöts hos bergarne uppsäger aftalet». Ett med detta stadgande till innehållet fullkomligt öfverensstämmande förekommer så väl i den danska sjölagen af den 1 april 1892 som i den norska af den 20 juli innevarande år.

Då det nu blifvit ifrågasatt att vidtaga ändring i vår lags bestämmelser i förevarande hänseende, synes det mig först och främst böra tagas i öfvervägande, huru vida ändringen ej kunde ske så, att vår lags stadganden bringades till öfverensstämmelse med motsvarande i Norge och Danmark gällande föreskrifter, hvilket ju kunde ske genom att i lagen upptaga hvad Eders Kongl. Maj:ts proposition till 1891 års riksdag i detta hänseende innehöll. Det torde nemligen ligga i öppen dag, att en öfverensstämmelse i lagstiftning i förevarande hänseende hos oss och våra närmaste grannar måste medföra så stora fördelar, att en dylik öfverensstämmelse bör, i den mån den kan åstadkommas, vara synnerligen önskvärd. Af den redogörelse jag nyss lemnat, torde emellertid hafva framgått, att åtskilliga erinringar gjorts mot det stadgande, Eders Kongl. Maj:ts förslag i nu förevarande afseende innehöll. Så har man erinrat, att den i förslaget förekommande bestämmelsen, att aftalet kunde hos bergarne »uppsägas», vore olämplig och borde utbytas mot någon föreskrift om anmälan eller protest hos någon offentlig myndighet. Häremot torde dock kunna invändas, dels att det naturligaste synes vara, att då af två kontrahenter den ene är berättigad bryta ett träffadt aftal, sådant bör ske genom uppsägning hos den andre och icke genom anmälan inför offentlig myndighet, dels ock att det sannolikt skulle för bergarne blifva förenadt med åtskilliga olägenheter att hos offentlig myndighet efterforska, om dylik uppsägning skett, hvarförutom ej bör lemnas obeaktad den olikhet i bestämmelser, som härigenom skulle komma att finnas i vår lag mot i Danmarks och Norges, en olikhet, som otvifvelaktigt i många fall skulle komma att medföra olägenheter och fara för rättsförluster. Att i stället för »uppsägningen» införa anmälan eller protest synes mig därför icke vara välbetänkt.

Vidare har anmärkts, att den i förslaget stadgade tiden för uppsägningen, 14 dagar efter det öfverenskommelsen slöts, vore allt för kort och borde förlängas. Om det än ej kan förnekas, att fall kunna tänkas, då det för den, som skall betala bergarelönen, kan vara förenadt med svårighet att inom 14 dagar hos bergarne, helst der de vore flere, uppsäga aftalet, torde dock numera, då bergning, så godt som uteslutande, verkställas af för detta ändamål tillkomna bolag, hvilka hafva kontor och styrelse å viss ort, sådana fall komma att blifva mycket sällsynta. Vid sådant förhållande och då både

Danmarks och Norges sjölagar innehålla enahanda tidsbestämmelse, som Eders Kongl. Maj:ts förslag 1891 innehöll, synes det mig lämpligast, om denna tidsbestämmelse äfven i vår lag inflöte.

Slutligen har jemväl erinrats, att i lagen borde intagas bestämmelser, som beredde verksamt skydd mot missbruk af skiljeaftal i fråga om bergarelön. Det torde emellertid vara förenadt med synnerliga svårigheter att i lagen införa detaljerade stadganden, egnade att i hvarje fall förekomma dylika befarade missbruk; och i allt fall synes mig ett ganska verksamt korrektiv mot missbruk af skiljeaftal ligga redan i den rätt att uppsäga aftalet, som skulle tillkomma den nödstälde.

På grund af hvad jag sålunda anført hemställer jag i underdånighet att Eders Kongl. Maj:t täcktes, för det ändamål 87 § regeringsformen öfverförmäler, infordra Högsta Domstolens utlåtande öfver ett så lydande:

»Förslag

till lag om ändrad lydelse af 227 § sjölagen.

Häri genom förordnas, att 227 § sjölagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har befälhafvare, redare eller lastegare, medan nöden ännu varade, med bergarne öfverenskommit om viss bergarelön, ege ändock den, som skall utgifva bergarelönen, att, der det betingade beloppet betydligt öfverstiger hvad skäligt är, vid domstol deri erhålla jemkning; instämme dock, der bergarelönen jemväl guldits, medan nöden ännu varade, klander inom sex månader, efter det betalning erlades, eller hafve förlorat sin talan. Innefattade öfverenskommelsen, att bergarelönens belopp skulle bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt, vare det aftal ej bindande för den, som skall utgifva bergarelönen, der han inom fjorton dagar efter det öfverenskommelsen slöts hos bergarne uppsäger aftalet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1894, men eger ej tillämpning i fråga om öfverenskommelse, som före nämnda dag träffats derom, att bergarelönens belopp skall bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt.»

Till hvad föredragande departementschefen sålunda hemställt och deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde behagade Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall.

Ex. protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

*Utdrag af protokollet öfver lagärenden, hållet uti Kongl. Maj:ts
Högsta Domstol tisdagen den 16 januari 1894.*

Andra rummet.

Närvarande:

justitieråden *Hernmarck,*
Ahlgren,
Åbergsson,
Herslow,
Norberg,
• *Hammar skjöld,*
Lindbäck.

Tillförordnade byråchefen för lagärenden, konstituerade revisionssekreteraren Cassel, föredrog i underdånighet:

Note ur protokollet öfver justitiedepartementsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet den 30 nästlidne december, hvarmedelst för det ändamål, § 87 regeringsformen omförmälde, högsta domstolens yttrande infordrats öfver följande

»Förslag

till lag om ändrad lydelse af 227 § sjölagen.

Häri genom förordnas, att 227 § sjölagen skall erhålla följande ändrade lydelse:

Har befälhafvare, redare eller lastegare, medan nöden ännu varade, med bergarne öfverenskommit om viss bergarelön, ege ändock den, som skall utgifva bergarelönen, att, der det betingade beloppet betydligt öfverstiger hvad skäligt är, vid domstol deri erhålla jemkning; instämme dock, der bergarelönen jemväl guldits, medan nöden ännu varade, klander inom sex

månader, efter det betalning erlades, eller hafve förlorat sin talan. Innefattade öfverenskommelsen, att bergarelönens belopp skulle bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt, vare det aftal ej bindande för den, som skall utgifva bergarelönen, der han inom fjorton dagar efter det öfverenskommelsen slöts hos bergarne uppsäger aftalet.

Denna lag skall träda i kraft den 1 juli 1894, men eger ej tillämpning i fråga om öfverenskommelse, som före nämnda dag träffats derom, att bergarelönens belopp skall bestämmas af skiljemän eller på annat dylikt sätt.»

Justitieråden *Herrmarck, Ahlgren, Åbergsson, Norberg* och *Lindbäck* lemnade förslaget utan anmärkning.

Justitierådet *Herslow*, med hvilken justitierådet *Hammar skjöld* förenade sig, yttrade:

För att rätt kunna bedöma, huru stor ersättning ett bergningsarbete skäligen bör betinga, erfordras onekligen insigt och erfarenhet i åtskilliga ämnen, hvilka i regeln äro så godt som alldeles främmande för ledamöterna i våra allmänna domstolar; och enär derjemte så väl för bergaren som för den, hvilken är egare af hvad som bergas, det måste vara af synnerlig vigt, att tvist om beloppet af bergarelön så fort som möjligt blifver slutligen afgjord, synes i sjelfva verket ingendera parten ega något berättigadt intresse i att sätta sig mot beloppets bestämmande af skiljemän, förutsatt blott att hvardera parten tillförsäkras så väl lika inflytande på tillsättningen af skiljedomstolen som ock rätt att derifrån afhålla sådane personer, hvilka icke kunna anses vara fullt opartiske. En stor mängd andra likartade ersättningsfrågor, hvilkas behöriga bedömande ansetts kräfva särskild sakkunskap, skall, då tvist uppstår, enligt nya sjölagen hänskjutas till afgörande af skiljemän, och får icke göras till föremål för domstols pröfning äfven om båda parterna skulle derom sig förena. Vid sådant förhållande torde, om man också icke vill gå lika långt beträffande tvist om beloppet af bergarelön, rättssäkerheten dock näppeligen kunna anses vara äfventyrad, om, på yrkande af endera parten, den andre förklaras pligtig att äfven i afseende å sådan tvist underkasta sig skiljedom. En ändring af nya sjölagen i detta syfte synes vara af ett verkligt behof påkallad. Af skäl, som under behandlingen af detta lagärende redan blifvit framhållne, lärer någon fullt ändamålsenligt ordnad enskild bergningsinrättning svårigen i vårt land kunna i längden ega bestånd, om dess egare, såsom förhållandet nu är, alltjemt löper risken att för utfående af bergarelön nödgas inlåta sig i en tidsödande rättegång genom tre vanliga domstolsinstanser. Men för en sådan risk skulle egaren i sjelfva verket också utsättas enligt det nu föreliggande förslaget, som åt ett medan nöden ännu varar ingånget skiljeaftal i afseende å beloppet af bergarelön bereder gällande kraft endast i den händelse, att icke den

betalningsskyldige hos bergaren uppsäger aftalet inom 14 dagar efter ingåendet af detsamma. Under förutsättning, att — hvad dock skäligen kan betvivlas — det föreslagna rådrummet för uppsägningen är så tillräckligt tilltaget, att icke i flera fall och företrädesvis sådana, der bergarens anspråk är som störst, uppsägningsrätten kommer att visa sig såsom mera skenbar än verklig, förefaller därför den ifrågasatta nya anordningen föga tillfredsställande. Väl är det sant att enahanda anordning förekommer både i norska och i danska sjölagen; men i dessa länder äro förhållandena väsentligen olika emot hvad som gäller hos oss. I de norska och danska domstolar, som handlägga tvister om beloppet af bergarelön, är ett med hit hörande ämnen fullt förtroget element inrymdt; och både i Norge och Danmark är instansernas antal i sjörättsmål i allmänhet inskränkt till allenast två domstolar. Behovet af skiljedom beträffande ifrågavarande slag af tvister är därför i Norge och Danmark betydligt mindre än i Sverige.

Den nödvändiga förutsättningen för att ett under öfverhängande fara ingånget skiljeaftal må medföra förbindande verkan består dock, såsom redan blifvit antydt, deri, att faran icke må af den, som erbjuder sin hjälp, kunna användas såsom medel till att framtvinga ett ensidigt i hans intresse gjordt val af skiljemän eller till att förmå vederparten att afsäga sig rätten att jäfva sådan skiljeman, hvilken icke kan anses opartisk. Berörda förutsättning är icke i förslaget iakttagen; och denna brist kan, derest förslaget blifver lag, gifva anledning till svåra missbruk isynnerhet emot utländingar, hvilka såsom obevandrade i vår lag antagligen icke skola veta att ofördröjligen begagna sig af uppsägningsrätten.

På grund af hvad jag sålunda anfört, anser jag det remitterade förslaget böra sålunda omarbetas, att aftal om hänskjutande till skiljemän af fråga om bergarelöns belopp beredes gällande kraft, oberoende af tiden när aftalet blifvit ingånget, men att hvarje öfverenskommelse, som, medan nöden ännu varar, träffas angående skiljedomstolens sammansättning, fränkännes förbindande verkan, samt att icke blott skiljemännen förklaras alltid skola utses till det antal och i den ordning, som i lagen den 28 oktober 1887 stadgas för det fall, att vissa skiljemän icke blifvit i skiljeaftalet nämnde och deri icke heller bestämts till hvilket antal eller på hvad sätt de böra utses, utan jemväl i öfrigt sagda lag kommer att lända till efterrättelse.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.

*Utdrag af protokollet öfver justitiedepartementensärenden, hållet inför
Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott fre-
dagen den 2 februari 1894,*

i närvaro af:

hans excellens herr statsministern *Boström*,
hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve *Lewenhaupt*.
statsråden: friherre *von Essen*,
friherre *Åkerhielm*,
Östergren,
Groll,
Wikblad,
Gilljam,
friherre *Rappe*,
Christerson,
justitieråden: *Glimstedt*,
Cläëson.

Chefen för justitiedepartementet statsrådet *Östergren* anmälde i underdånighet:

att, sedan Kongl. Maj:t genom nådig remiss den 30 sistlidne december, jemlikt 87 § regeringsformen, infortrat Högsta domstolens utlåtande öfver ett inom departementet upprättadt i protokollet för nämnda dag intaget förslag till lag om ändrad lydelse af 227 § sjölagen, detta utlåtande nu mera afgifvits.

Efter att hafva redogjort för berörda utlåtande anförde departementschefen:

»Af hvad jag nu yttrat täcktes Eders Kongl. Maj:t finna, hurusom af de sju ledamöter, som deltagit i granskningen af ifrågavarande lagförslag,

fem lemnat förslaget utan anmärkning, hvaremot de två öfrige ansett det-samma böra så omarbetas, att aftal om hänskjutande till skiljemän af fråga om bergarelöns belopp bereddes gällande kraft, oberoende af tiden när aftalet blifvit ingånget, men att hvarje öfverenskommelse, som, medan nöden ännu varade, träffades angående skiljedomstolens sammansättning, fränkandes förbindande verkan, samt att icke blott skiljemännen förklarades alltid skola utses till det antal och i den ordning, som i lagen den 28 oktober 1887 stadgades för det fall, att vissa skiljemän icke blifvit i skiljeaftalet nämnde och deri icke heller bestämts till hvilket antal eller på hvad sätt de borde utses, utan jemväl i öfrigt sagda lag komme att lända till efterrättelse.

Då emellertid det synes mig icke vara lämpligt att, på sätt nyssnämnde två ledamöter af Högsta domstolen förordad, låta ett om bergarelön träffadt aftal för visst fall vara delvis ogiltigt och delvis bestående, har jag icke funnit skäl att ändra det föreliggande lagförslaget, utan får jag, under åbe-ropande af hvad jag till statsrådsprotokollet för den 30 sistlidne december i ämnet anført, i underdånighet hemställa, att förslaget i oförändradt skick förelägges Riksdagen till antagande.»

Till hvad föredragande departementschefen sålunda hem-stält och deruti statsrådets öfrige ledamöter instämde, täcktes Hans Maj:t Konungen i nåder lemna bifall; och skulle nådig proposition i ämnet till Riksdagen aflåtas af det innehåll bilagan litt. C. till detta protokoll utvisar.

Ex protocollo

Aug. von Hartmansdorff.